

T. VI, 1968, kol. 585-589 **LAANE (Jozef)**, Missionaris, Witte Pater (Rozendaal, Nederland, 1.3.1869 - Mbarara, Uganda, 9.9.1941). Zoon van Willem en van Vermeulen, Mathilda.

Pater Laane was een der eerste Nederlanders die bij de Witte Paters intraden. Hij begon zijn noviciaat te Maison-Carrée (Algiers, 26.9.1889). Zijn missie-eed legde hij af te Karthago (Tunisië, 3.6.1892) en werd ook aldaar priester gewijd (2.7.1893).

Zijn eerste missiepost was bij de Wadhia, in Kabylië. Na een kort verblijf aldaar, gaat hij over naar Bokstel en wijdt zich daar aan de propaganda. Zijn vrije tijd besteedt hij aan taalstudie (Swahili) onder de leiding van Pater Jamet, oud-overste der missieprokuur te Zanzibar. Op 1.8.1895 gaat hij naar Marseille, vanwaar hij de reis aanvangt naar Uganda (Nyanza-missie). Hij bereikt zijn bestemming begin 1896 niet zonder levensgevaar, want een felle storm komt opzetten op het Nyanza-meer en bedreigt hem met ondergang. Om hun boot lichter te maken en hun leven te redden, gooien de bootslieden al zijn reisgoed in de woedende baren.

Pater Laane had het geluk zijn missielevens in te zetten onder de leiding van P. Achte, te Rubaga (Zie *Biografie*, I, kol. 7). Maar weldra vindt hij de weg, die hij een groot deel van zijn missielevens zal bewandelen. Vanuit Rubaga bestuurt hij de stichting van de grote missie te Mitula-Maria en wordt er tot overste aangesteld. Onder zijn leiding vormt zich een aantal Zwarten tot medehelpers, onder meer de katechist Yoanna Kitagana, overleden te Kibale, in 1940, na een heilig leven van volledige toewijding aan het apostolaat. Na de stichting te Mitula, volgt deze van Hoima, in Buyoro, een streek nog maar half onderworpen aan het Europees gezag. Daar ook legde Pater Laane goed, deugdelijk missiewerk af. Na een kort verblijf te Entebbe, Europeese hoofdstad van Uganda, voelt de moedige missionaris dat hij rust nodig heeft. In december 1903 is hij in Holland terug, doet er zijn grote retraite gaat zich in Engeland volmaken in de kennis van de Engelse taal en vertrekt te Marseille terug naar Uganda (6.10.1905). Na op verschillende plaatsen de leiding van de missie te hebben waargenomen, wordt hij overste te Masindi, de oude hoofdstad van Buyoro, waar Kabarega eertijds de scepter zwaaide.

Te Masindi kwam hij in betrekking met sommige Zwarten, geboren op de Westelijke oever van het Albert-meer (Kongo), als kleine knapen aan hun streek ontvoerd en in Masindi als slaaf verkocht. Noemen wij onder meer Daudi Lyenga, uit de Cobo-streek, thans nog in leven en te Mahagi wonend. Dank zij die jongens was het land op de westoever van het Albert-meer door de missionarissen van Masindi bekend geraakt en zelfs eenmaal bezocht. Daudi Lyenga had al meer dan eens erop aangedrongen opdat de missionarissen een missie in zijn geboortestreek zouden gaan stichten, wat eindelijk einde 1912 kon verwezenlijkt worden. Toen werden Pater Laane, met Pater L. Corninx, naar de streek van de Alur, ten Westen van het Albert-meer, gezonden, om er een nieuwe missiepost te stichten. Natuurlijk werd Daudi Lyenga hun toegevoegd: hij immers kende de streek en de taal; hij was een verstandige en moedige jongeling en hielp in feite de eerste missionarissen met alle ijver in hun onderneming. Einde 1912 dan sloegen de twee missionarissen hun tent op aan de voet van de Bitberg en klommen 's anderdaags de steile bergrand op waar de missie van Nyarambe zich thans bevindt. Daudi bezorgde hun een onderhoud met koning Oketa. Naderhand na een kort bezoek aan Kilo, werd met de bouw van de Nyarambe-missie begonnen en werd de taal aangeleerd. Al dadelijk bezorgde Pater Laane zich de gelegenheid om met de negerhoofden in betrekking te komen, liet zich enige zonen van diezelfde chefs als leerlingen voor de school

toevoegen en zo kwam dan de Nyarambe-missie in volle werking. „Tegenwoordig hebben wij van ieder der grote hoofdmannen door de Belgische Staat herkend, een of twee zonen van 18 tot 20 jaar. Ze hebben hun woning gebouwd op ons terrein en leven daar met hun vrouw en 'n tiental boy's ieder. Ze luisteren graag naar ons en komen met luide stem de gebeden opzeggen vóór het huis, die de woonst van God is.” En later schrijft hij nog over zijn Alur: „Ze laten zich gauw door gramschap overmeesteren. Men moet ze sparen, maar tevens zich altijd als sterk voordoen. Moesten wij te zwak vallen met hen, ze zouden ons misprijzen en ons de baas willen worden.”

In 1917 is de missie te Mahagi goed op dreef. Pater Laane voelt de drang naar een nieuw werkterrein. Na een paar maanden te Masindi doorgebracht, treft hem een verrassing. Hij wordt naar de Oostkust van Afrika gezonden om er het bestuur waar te nemen van de missie der Duitse Benediktijnen, te Dar es Salam, met de titel van apostolische administrator. Hij vervulde daar zijn taak tot aller voldoening tot in mei 1922. Toen werd het hem toegelaten zijn werk te beëindigen en naar het vaderland terug te keren. Doch in augustus 1923 is hij in Uganda terug, waar hij gelast wordt met de stichting van een nieuwe missie in het bergland Kabare. In 1926 wordt hij teruggeroepen naar Entebbe. Met moed vangt hij zijn taak aan. Voor niet lang echter. Hij wordt benoemd om naar Europa terug te keren en een prokuur voor de Witte Paters te stichten in Londen. Tot ieders voldoening voltrekt hij daar zijn taak, waarna het hem gegeven is naar Dar es Salam terug af te reizen. Later zal Mgr Oomen hem benoemen tot zijn generaal ekonom; in 1934 wordt hij aalmoezenier bij de Witte Zusters, te Mangu. Een jaar later is zijn gezondheid zo goed hersteld dat hij terug kan naar de missie van Mutolere (Ruwenzori), en later nog van Mbarara.

Gedurende zijn vijf laatste levensjaren te Mbarara doorgebracht, werd Pater Laane voor allen een schoon voorbeeld van gelatenheid in het lijden, van geduld, van gebedsleven, terwijl hij in vrede het uur van de grote oproep verbeelde. Hij stierf op 9 september 1941.

Hij was vertrouwelijk in zijn omgang met zijn konfraters en paste zich gemakkelijk aan bij de Zwarten. Zijn liefdadigheid voor het missiewerk kende geen grenzen. Hij hield steeds zijn hart en zijn hand wijd open voor de noden van het apostolaat.

30 november 1961.

[W.R.]

P.M. Vannest (†).

Vlaams Maandschrift van de Witte Paters, Antwerpen, 1897, blz. 187; 1898, blz. 58, 134, 193; 1911, blz. 126; 1913, blz. 82. — *Missions des Pères Blancs*, Paris, 1896 p. 568; 1902, p. 317. — *Afrika Bote*, Trier, 1909, p. 169. — *Hollands Maandschrift*, 1896, blz. 6, 158; 1902, blz. 200; 1913, blz. 9-105; 1918, blz. 6, 194.